

OBSAH

ÚVOD	7
KAPITOLA I — GOTIČTÍ GRYLLOVÉ	9
I. VÍCEHLAVÉ NESTVŮRY. <i>Hlava na nohách. Hlavy a tváře na různých částech těla.</i>	9
II. ANTIČTÍ GRYLLOVÉ. <i>Antická glyptika. Předchůdci gryllů: bezhlaví bohové s tváří na trupu, vícehlaví duchové, hrozny hlav z Persie a Skýtie, sardští skarabeové, helmy se zvířecí tváří nebo chocholem.</i>	18
III. ANTICKÉ GEMY VE STŘEDOVĚKU. <i>Předrománské zlatnictví. Návrat ke karolinskému vkusu ve 12. a 13. století. Antické pečeti. Legendami opředené kameny. Intaglie s gryllý. Kamej Matthieua Parise.</i>	25
IV. BEZHHLAVÍ A VÍCEHLAVÍ BOHOVÉ VE STŘEDOVĚKU. <i>Legendy. Peklo a alegorie. Dvojitý gorgoneion v anglonormanské Apokalypse. Gotické přilby.</i>	30
V. GRYLLOVÉ POZDŇÍHO STŘEDOVĚKU. <i>Rozložené příšery. Probuzení k životu. Hieronymus Bosch, malíř gryllů.</i>	46
KAPITOLA II — BIZARNOST ANTICKÝCH PEČETÍ A MINCÍ	53
I. BIZARNÍ PEČETI. <i>Zvíře v lastuře: antická zvířata vylézající z lastury a Afrodita purpurissa. Středověké lastury plodící zvířata. Létající loď a ryba-člun.</i>	53
II. ANTICKÉ MINCE. <i>Triketra. Kapitolská vlčice. Role numismatiky v přenosu témat. Malované medaile. „Dvounohý čtvernožec“ na galských a keltských mincích.</i>	62
KAPITOLA III — ISLÁMSKÉ ORNAMENTY A RÁMOVÁNÍ	73
I. MUSLIMSKÝ SVĚT V GOTICKÉM STŘEDOVĚKU. <i>Arabská věda. Obliba „saracénských“ předmětů: sbírky, padělký.</i>	73
II. ABSTRAKTNÍ VÝZDOBA. <i>Kúfský ornament. Polygonální pletencové motivy. Hvězdicovitý pletenec. „Cadeaux“.</i>	80
III. FANTASTICKÁ VEGETACE. <i>Gotický rumí. Orientální pŕlpalmeta a flóra rukopisů 13. a 14. století. Třásně.</i>	89

IV. RÁMOVÁNÍ. Orientální medailony. Vicelaločnaté motivy, čtyřlisty ve čtverci. Fátimovské nosníky. Tkaniny. Renesanční arabesky.	92
KAPITOLA IV — FANTASKNÍ ARABESKY	99
I. NÁVRAT HIERATICKÝCH OBLUD.	99
II. METAMORFÓZA ARABSKÝCH ORNAMENTŮ. Živé pletence. Zoomorfní rumí, beznohá zvířata.	100
III. ÚPONKOVÝ ORNAMENT S HLAVAMI A TRUPY. Na Východě. Na Západě. Beznozí lidé. Antropomorfní naskhí.	105
IV. „WAKWAK“. Strom s hlavami. Zoomorfní rostliny, pověsti o mluvících rostlinách a islámské obrazy. Proměny wakwaku na Západě: Strom života s hlavami, rýnská série, orientální bajky ve středověké botanice, Strom Slunce a Měsíce, heraldický Strom zla, Strom mudrců, Strom Jišajův a Strom vnitřního sváru duše.	114
V. DALŠÍ TÉMATA. Měsíční tváře. Zápas s ocasem. Propletené kompozice: zajíci, ryby, koně, lidé a opice se vzájemně zaměnitelnými částmi těla.	129
VI. MUDHAHHÍB A GOTICKÝ ILUMINÁTOR.	140
KAPITOLA V — NETOPÝŘÍ KŘÍDLA A ČIŇSTÍ DÉMONI	143
I. NETOPÝŘÍ KŘÍDLA A DRAČÍ HŘEBENY VE STŘEDOVĚKU. Bezkrídli románští démoni a křídla andělů. Křídla letounů a ozubené hřbety ve 13. století: lidé, draci, příšery, jezdci. Létaující muž Leonarda da Vinci.	143
II. NETOPÝŘÍ KŘÍDLA A DÉMONI DÁLNÉHO VÝCHODU. Ťin-Long. Okřídlení lidé. Li Lung-mienovo peklo. Hromovládce Lei-kung. Shodné motivy: démon s ženskými prsy, stromovitý démon, démon se sloním chobotem, jednorohý démon s velkým ušima, démon s psí hlavou. Tchangská zbroj.	149
III. DÁLNÝ VÝCHOD A ZÁPAD. Mongolský vpád a jeho přitažlivost. Vyslanci a cestovatelé. Století františkánů v Číně. Tartarica. Obchod s látkami a porcelánem. Móda: jednorohý a dvourohý hennin. Číňané a Mongolové v západním výtvarném umění.	163
IV. ZÁPADNÍ LEGENDA O MALÍŘSTVÍ A PEKLE DÁLNÉHO VÝCHODU. Svědectví Hethuma, Ibn Battúty a Marca Pola. Dračí zlatník Guillaume Boucher. Mýtus o mongolském Antikristovi: na Východě v arménské Kirakově kronice, na Západě ve spisech Ricolda da Montecroce, Rogera Bacona. Přímé kontakty a shody.	176

KAPITOLA VI — NADPŘIROZENÉ BYTOSTI DÁLNEHO VÝCHODU	187
I. BOHOVÉ DÁLNEHO VÝCHODU A JEJICH PODLOŽÍ. AUREOLY. <i>Mnohoruká božstva a Nága. Strom Jišajův s postavami sedícími v květních kališích. Křišťálové aureoly. Průzračný kosmos. Člověk v baňce.</i>	187
II. OŽIVENÁ PŘÍRODA. <i>Zoomorfní hory a skály. Čínská geomantie: feng-šuej, azurový drak a bílý tygr pod zemským povrchem. Antropomorfní a zoomorfní krajina v pojednáních o čínské malbě. Hostitel a stolovníci. Perské zoomorfní skály. Systém feng-šuej v gotickém herbáři. Živá příroda na Západě. Skvrny na stěnách v interpretaci Leonarda da Vinci a Sung Tiho.</i>	203
III. ŽIVÉ PŘEDMĚTY. <i>Vzpoura předmětů u Bosche a Brueghela. Polidštěné předměty a oživlé nádoby Dálného východu.</i>	214
KAPITOLA VII — VELKÁ BUDDHISTICKÁ TÉMATA	221
I. BUDDHISTICKÁ A ZÁPADNÍ POKUŠENÍ. <i>Pokušení ve východní Asii a Pokušení Buddhovo. Orientální legendy o sv. Antonínovi. Nahrazení postupného zkoušení sv. Antonína jediným útokem nestvůr.</i>	221
II. TANEC SMRTI A ROZKLÁDAJÍCÍ SE MRTVOLY. <i>Setkání s mrtvými ve středověku, mrtvolý ležící, stojící, tančící. Antická strašidla. Buddhovo třetí a čtvrté setkání. Stádia smrti na Západě. Náhrobní reliéfy. Stojící mrtvolý: setkání kostry s mnichem v Kyzilu a na italských nástěnných malbách. Démonizované kostry, větálové a citipatisové. Lámaistický tanec kostlivců. Peking – lámaistické a františkánské centrum. Wolgemutovi citipatisové.</i>	225
III. MANDALY. <i>Buddhistická mandala. Gotická mandala. Kolo reinkarnace a jeho proměny na Západě.</i>	239
IV. GOTICKÉ ČCHI	246
KAPITOLA VIII — ORIENTÁLNÍ OSLÍ HŘBET	251
I. ORIENTÁLNÍ OBLOUK. <i>Vytesaný oslí hřbet. Skalní chrámy v Indii a Číně. Varianty oslích hřbetů. Islámský a arménský oslí hřbet.</i>	251
II. ORIENTÁLNÍ OBLOUK NA ZÁPADĚ. <i>Oslí hřbet v Anglii: oslí hřbet na festonech a trojitý oslí hřbet. Oslí hřbety ve flamboyantní architektuře: oslí hřbet na půlkruhovém oblouku, oslí hřbet na složeném oblouku, plochý oslí hřbet. Místní a časové shody.</i>	256
ZÁVĚR	265